

KLOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Lei.
Fél évre	120 Lei.
Egy negyed évre ...	60 Lei.
Egy hóra	20 Lei.

Hirdetések ársabás szerinti
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Vállalat

Bulevardul Regale Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 13.

FŐBB KOZLEMENYEK:

A VAROS REKVIRALHAT GABONAT.

HEJJAS IVAN LAKASPORE

CSELEDRAZZIA ARADON.

BEZARJAK A DEBRECENI SZINHAZAT.

FÉLMILLIÓS BANKJEGYEK AUSZTRIABAN.

KEMAL PASA BEVONULT SZMIRNABA.

AKCIOBAN A KERESKEDELMI TANACS.

GIMNAZIUM BOROSINEUN.

A NÉMET ODVÖZLŐ BESZÉD.

Tapintatlanság.

Kinos meglepetésben volt része az aradi magyarság képviselőjének: Barabás Béla dr.-nak a cionistáknak hétfőn, Aradon megtartott nagygyűlésén. A kinos meglepetés az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnökének üdvözlése volt. Az ilyen üdvözlések rendszerint udvariassági aktusok, amelyeket a legfinomabb tapintat hangján szoktak végbenemni. Ezúttal nem úgy történt. A cionista elnök ugyanis azzal, hogy a magyarság képviselőjét, nem az anyanyelvén üdvözölte, óriási tapintatlanságot követett el nemcsak Barabás Béla dr.-al szemben, hanem az egész aradi magyarsággal szemben, amelyet az a cionista nagygyűlésen a magyar kisebbség udvariasságának jeléül képviselt. Egyetlenegy mentése lehetne a cionista elnöknek: a magyar nyelv nem tudása. Fischer ur azonban kitűnően kezeli a magyar nyelvet, lévén ez az ő anyanyelve. Ép ezért az ő német nyelven elmondott s a magyarság képviselőjének szóló üdvözlése szándékos udvariatlanság s jellemző arra a gondolkodásra, mely az erdélyi cionista zsidóság elnökét elfőlt. Az erdélyi cionista tábor ugyanúgy gondolkodik mint az elnöke, nem tudjuk. Azonban nem valószínű, miután az erdélyi zsidóságból kikerült cionistáknak csaknem kivétel nélkül a magyar nyelv az anyanyelve, még az esetben is, ha egyesek ezt most meg akarják tagadni. Hogy a németiség képviselőjét német nyelven üdvözölte, azt teljes mértékben helyeseljük, miután mi azt az álláspontot képviseljük: suum curque (mindenkinek a magáét)! Elismerjük a német nyelvnek világnyelvi mivoltát, azonban az aradi magyarság képviselőjével szemben annak a használata provokáló

udvariatlanság volt. Annál inkább, mivel Arad a Romániához csatolt városok közül a legnagyobb magyar empórium, ahol már ezért is különös tisztelettel kellett volna a cionista elnöknek a magyar nyelv iránt viseltetnie.

Fischer ur ezzel a tapintatlanságával még az általa szolgáló ügynek: a cionizmusnak sem használt, mert ezzel az eljárásával bizonyára igen sok zsidó polgártársunkat gondolkodóba ejtett s bizonyára sokakat tart vissza attól, hogy a cionisták táborába lépjenek. Mert nem sok igazság lehet ott, ahol a vezető egy másik — számra nézve tekintélyes — nemzeti kisebbséggel szemben ilyen igazságtalanságot követ el. Ha a cionisták zsidó nemzeti kisebbségnek vallják magukat, mit akarnak vajon elérni egy másik nemzeti kisebbség megbántásával? Hisz csakis valamilyen nyelvi nemzeti kisebbség egyforma jogai lehetnek e jogok megbízható garanciái. Ha Fischer ur ez eljárásával a cionistáknak kedvezményeiket akar szerezni, ugyan mi biztosítja e kedvezmények tartósságát és állandóságát? A magyarság képviselőjének szóló német nyelvű üdvözlése bizonyára nem.

Egy bunyeváczi falu.

Irta: dr. Barabás Béla.

Azt kérdezik tőlem, hol nyaraltunk? Szerbiában — felelelem rá. Nagyot néz az illető, szinte kérdi, mit keresek én Szerbiában? Erre aztán kijavítom, hogy Bácskában, a híres Bácskában, arról pedig nem tehetek, hogy az Szerbia területéhez tartozik. Hát igen, Bácskában voltam nyaralni, az azt hogy voltunk, együtt a feleségemmel, megnézni az ő bunyeváczi patriáját, no meg a rég nem látott rokonságot. Van vagy nyolc-tíz esztendeje, amikor utoljára voltam a nagyitai Bácskában. Hej de nagy darab föld az a Bácska, nem is egy-két vármegye az, hanem egy egész ország. Hiszen négy olyan nagy városa van, mint Újvidék, Baja, Zombor, Szabadka, melynek mind egyikének külön főispánja s külön törvényszéke volt. Egy egész élet kell hozzá, míg az ember jól ismeri Bácskát, a dúsgazdag Kánaánt, ahol a megyei törvényhatósági bizottságba százezer koronára évi állami adón alul senki sem jutott be, mint virillista.

A bácskai népnek sok az érénye, sok a hibája és sok a bora. Annyi bort egész Magyarországon nem fogyasztott, mint egve-

Beszélgetés Florescu igazságügyminiszterrel.

— A kisebbségek nyelve. — Három új törvényjavaslat. — Az igazságszolgáltatás egységesítése. — Egy kis politika. —

Florescu igazságügyminiszter ma délelőtt 10 óra után felkereste az aradi törvényszéket, ahol több tárgyalást meghallgatott, majd az egész birói kart összejövetelre hívta egybe. A birói összejövetelen az ügykezelésre vonatkozólag adott utasításokat a miniszter és felkérte azokat a bírakat, akik még nem bírják eléggé a román nyelvet, hogy igyekezzenek minél előbb annyira elsajátítani, hogy az adminisztratív munkák ne szenvedjenek késedelmet. A miniszter az aradi bíróságnál tett látogatása alkalmával mindent a legnagyobb megelégedésére tapasztalt, aminek dicső elismerése mellett kifejezést is adott a birói kar előtt. Az igazságügyminiszter este Bucurestibe utazott.

Az Aradi Közlöny munkatársának alkalmat adott intervjúra az igazságügyminiszter és a tegnap későre nyult ünnepi vacsora miatt ma reggel 9 órakor a Központi szállóbeli lakásán fogadta munkatársunkat. Az Aradi Közlöny munkatársa a következő kérdést intéz

te először Florescu igazságügyminiszterhez:

Mily módon biztosítja miniszter ur a kisebbségeknek azt a jogát, hogy anyanyelvüket szabadon használhassák a bíróságok előtt?

— Románia bármilyen nemzetiségű polgára a saját anyanyelvén adhatja elő panaszait a bíróságoknál. A szabad nyelvhasználat joga teljes mértékben fennáll, de csak előszóban. Az ügyiratokat azonban román nyelven kell kiállítani. Nem tudás és nem agresszió ez részéről, de a felsőbb bíróságoknak nagyon megnehezítette a munkáját és nagyon elhúzta az ügyek elintézését az, ha egy aktacsomóban különféle nyelvű iratok lennének és utólag kellene az állam nyelvét lefordítani azokat.

Aradon és általában egész Erdélyben évekig húzódnak el a perek. Mi ennek az oka és mi módon történhetik az ügyvitel gyorsabbá tétele?

— Tény és való, hogy egyes törvényszékeknél és így Aradon is

dül Bácska, mert a bácskaiak szerint inni lehet sokat, de eleget — soha. A bácskai büszkén veri a mellét, mert ő bácskai, ami azt jelenti, hogy Bácskát az egész világ ismeri, legalább ők így képzeli.

Az a mondás még most is járja: akit Újvidéken le nem néznek Baján meg nem szólnak, Zomborban meg nem vernek és Szabadkán le nem isznak, az elmehet az egész világba, már nem történhetik semmi baja. A gazdag Bácskát magyarok, szerbek, svábok, sokácok, bunyevácok lakják s a Bácskában lakó népeknek azért könnyebb a helyzete, mert már azelőtt is beszélték a szerb nyelvet. Odaváló, intelligens magyar alig van, aki nem tudna szerbül, mert a „bratyizás” közel hozta egymáshoz az embereket. Az a csinos bunyeváczi falu, amelyről én beszélni akarok, Nemes-Militics. Ott fekszik a Telecska domb tövében, a Szabadka-Zombor közötti vasúti vonalon. Délután szép napos időben érkezünk, az állomáson egy pompás ur fogat vár s maga a szíves házigazda. A két-három uti podgyaszt hiába igyekezném, a hintóba vagy a kocsit elejére irányítani, olyan nincs, ennek külön kocsit van kirendelve, mert hát

ha ur vendég érkezik, meg kell adni a módját, amugy bácskaiak s a böröndök ne lábatlan-kodjanak a vendég előtt, vagy a parádés kocsi mellett.

Végig megyünk a falu nagy utcáján, amely sebesi kockakövel van kirakva s úgy a főuton, valamint benézve a mellék utcákba, serényen folyik az ujházak építése, nem a lakásinség enyhítésére, mert az ott nincs, hanem csak úgy passzióból, — mert telik s aztán a gazdák a pénzrel sem tudnak mit csinálni, hát építenek. Igen építenek s Arad ez a nagy kultur város elbújhat a kis bunyeváczi falu mellett, ahol 25—30 modern ház épül. —

Kényesen vez a kis felvérű, a kis falu utcáján, míg bekanyarodik a ház elé. A kapufél behajlott s maga a ház ura s sugárzó arccal szalad, félrelépi az ajtót s fogadja szívesen, rokoni érzülettel, szeretettel a régen nem látott

az ügyek elintézése késedelmet szenved és bizonyos, hogy e tekintetben reformokra van szükség. A kérdést úgy vélem megoldani, hogy az újonnan összeülő parlament elé a következő három javaslattal lépek. 1. Az állandó tanácselnöki állások rendszeresítése. 2. A hármass bírót tanács munkakörének megkönnyebbítése. 3. A járásbíró-ságok hatáskörének kibővítése.

— Az utóbbi két javaslatom bizonyos tekintetben összefüggő, a mennyiben az értékhátróknak a mai értékvizonyoknak megfelelő megváltoztatásával azokat az ügyeket, amelyeket eddig a hármass tanács tárgyal, ezután a járásbíró-ság rövidebb úton elintézheti.

Miként tapasztalt miniszter ur az erdélyi igazságszolgáltatás terén látogatásai alkalmával?

— Ugy Erdélyben, mint a földön öröndetes javulást tapasztaltam. A regábell bírák itteni helye zete nagyon nehéz. A kiválóbb regábell bírákat nem tudjuk Erdély-be áthelyezni, részben mert ott is szükség van rájuk, másrészt pedig azok sem szívesen hagylák ott helyüket és családjukat.

Miképpen történik az igazságszolgáltatás egységesítése?

— Az igazságszolgáltatás egységesítését egyelőre két törvénytervezettel kívánom megkezdeni, amelyeket már a parlament legközelebbi ülészakán beterjesztek. Az egyikben törvényes alapokra helyezem a bírói szervezeteket és egyben biztosítom kívánom a szabad lakásváltást megillető jogokat.

A másodikban az ügyvédek terén óhajtom az egységesítést elérni és mind a két törvénytervezetben azt, ami Erdélyben bevált, én is alkalmazni fogom.

Még egy aktuális politikai kérdés. Mi a kormány álláspontja az ellenzék azon határozatával szemben, hogy nem vesz részt a koronázáson?

— Ami az ellenzéki pártok ál-

laspontját illeti, mi nem tudjuk ilyen határozottan, hogy az ellenzék távol marad a koronázási ünnepségektől. A dolog úgy áll, hogy az uralkodó, aki az országot és a népet annyit tett, hogy jellemezték meg, hogy egész népe ott legyen megkoronázásánál és lehet, hogy a nemzeti párt nem jelenik meg, azonban nem hiszem, hogy ilyen magatartást tanúsítana.

Héjjas Iván lakáspöre. (Eötvös Bálinték elutasította a bíróság.)

BUDAPEST. A járásbíró-ság ma elutasította Eötvös Bálinték a Héjjas Iván ellen indított lakásértési pörrel. Héjjas Iván mint albérlő lakott Eötvös lakásában és egy ízben megbizta segédtszóját, Kovács Ottót, aki a polgári életben kereskedő, hogy dobja ki az általa bérelt két szobából Eötvösök butorait a lépcsőházba, amit az meg is cselekedett. Eötvös Bálintné és férje azért pört indítottak Héjjas ellen. Az ügyet ma tárgyalta a budapesti járásbíró-ság. A tanúk elmondották, hogy amikor tavaly júliusban a lakáshivatal két szobát és előszobát elrekvirált Héjjas számára Eötvösök lakásából, Eötvösök még örömlüknek adták kifejezést, hogy olyan uriember lesz a lakójuk, mint Héjjas Iván. A rekvirált lakásrészt Eötvösök saját jószántukból elegánsan bebutoroztatták, bevezették abba a villanyt és a telefont. Kikötötték azonban, hogy Héjjas távollétében a rekvirált lakásrészt, amelyben a könyvtárak volt használhassák. Héjjas a lakást egy nap lezáratta, később pedig a butorokat is kidobatta abból. Eötvösök

a tárgyaláson kijelentette, hogy jó lenne, ha egy uri gesztussal elintéznék az ügyet. A járásbíró erre a következőket válaszolta:

— De jó lenne ha uri gesztusokkal el lehetne intézni a budapesti lakásviszonyokat!

Héjjas az általános kérdéseknél elmondotta, hogy a foglalkozása az, hogy földbirtokos fia és ő abból él. Ezután kijelentette, hogy semmiféle megállapodásról nem tud, csupán arról, hogy Eötvösök megkérték, hogy butorait az elrekvirált lakásrészen helyezhessék el, s ő ezt meg is engedte, bár így nem lehetett eleget Prónay kérésének, aki a lakatnyában heverő butorait akarta az ő lakásában elhelyezni. Nagyon kellemetlen volt neki már az is, hogy kénytelen volt Eötvösöknek megengedni, hogy a butorokat otthagyják, akik minduntalan bejártak a lakásába telefonálni és akkor is használták a lakásrészt, amikor ő nem volt odahaza. Amikor egy alkalommal sógorát kérték meg arra való tekintettel, hogy Brassóból vendégük van, hagyja el az ő számára elre-

kvirált lakásrészt, annyira felindult, hogy azonnal lezáratta a lakását. Telefonra neki semmi szüksége nem volt, mert ahol megszáll és telefon van, az az első dolga, hogy azt kirakassa, mert sohasem szokott telefonálni. Ezután a bíróság Eötvösök kérelmét elutasította.

Diplomáciai eljárás

egy Aradon elhunyt katonahagyatékáért.

Az aradi államrendőrséghez ma délelőtt érdekes megkeresés érkezett a bucaresti jugoszláv konzulátustól, amelyben felhívja az aradi rendőrséget, hogy az 1916-ban sebesülés következtében Aradon elhalt Biricza Miklós bosnyák katonának hátrahagyott értékeit juttassa a rendőrség a jugoszláv konzulátus által a meghalt hátramaradtatához. A rendőrség bevezette a nyomozást, hogy kiderítse, miképpen juthat az elhalt bosnyák katonához. A bosnyák katonának igen jó módú családból származott és értékes dolgokat hagyott maga után: órát, cigarettatárcát, fehérneműket stb. A nyomozást igen körülmenyessé teszi az, hogy a bosnyák katonának az osztrák-magyar 33. gyalogezredben szolgált és az eddigi vizsgálat adatai szerint az elhalt katonának megmaradt holmijait még 1918-ban Budapestre szállították. Az aradi államrendőrség valószínűleg diplomáciai úton fogja megkeresni a magyar honvédelmi miniszteriumot, hogy Biricza Miklós értékeit juttassa a bucaresti jugoszláv konzulátushoz.

vendégeket. Hja, mert Bácskában páratlan a vendégszeretet, ott honol az a szívekben s ha alkalom kerül rá, kiragyo a szemekből, kiderül az arcokról. Jó nép a bunyevác, egyenes, nyílt, őszinte és büszke a — nemességére. Mert ott minden bunyevác család nemes, még I. Lipót telepítette őket Dalmatiából, hősi erények jutalmául. Az egész község nemes volt s ma is az. Magyarok is sokan laknak, de több a bunyevác család, valamennyien római katolikusok és a szerb nyelvet kitünően beszélik. A bunyevácok mindig jó magyarok voltak s azok ma is. Az apósom 1849-ben Kufsteinba került s Podmaniczky Friggyessel együtt töltötték ki jó néhány esztendő.

A községben teljes harmonia uralkodik magyarok és bunyevácok között. Csak azon különböznek össze, elég gyakran, hogy melyik a jobb magyar? Az esperes plébános, a jegyző, a földbirtokosok, tanítók, orvos, gyógyszerész szép példával járnak előre, megértik egymást s az új helyzet nem okoz civakodást, nem tesz sem vallási, sem faji különbséget, valamennyi kötelességtudó szerb állampolgár s kivétel nélkül jó magyar. A Kaszinójuk, a találkozó hely. Még mint vőlegény jártam benne, ma is az a szobák, csak a berendezés lett modernebb. Estefelé, különösen va-

sárnap, a Kugli járja, ahol nem a játék a fő, hanem az évelődés. Hogy kinak van több földje, szebb lova, súlyosabb buzája, és jobb bora. Ma már nem isznak oly bőséggben, mint régen, de szeretik keresni az alkalmat egy kis kvaterkázásra. Sokszor ötletés, elmés strófák is előkerülnek. Egynek tanuja voltam, el is mondom: Kugli dobásra gyürkőzik az egyik nagy gazda. Azt mondja a másik:

— Fogadjunk két liter borba, hogy nem ütsz bábut.

— Két literbe nem érdemes fogadni, de ötbe fogadok, hogy ütök.

— Jól van áll a fogadás. Dob és nem üt bábut. Erre a nyertes elküldte magát:

— Korcsmáros! Hozza az öt liter bort. És hozza, több apró poharakkal. Neki állnak, fogy a bor s a vesztést heccelik. Hogy mennyi pénzbe kerül az ügyetlen sége, mert nem ütött bábut. Mikor már fogytán a bor, a vesztés nagy sunyi módon azt kérdi, ki hozatta ezt az öt liter bort?

— En, — vágja ki büszkén a nyertes.

— No jól tetted öcsém, — korcsmáros! Most hozza azt az öt liter bort, amit én elvesztettem. Nagy derű és nevetés, mert így tíz liter bor került az asztalra s ebből öt litert a nyerőnek kellett megfizetni. mert hiszen ő

rendelte.

A bunyevác férfi népe szép szálas barna ember. Borotvált arc, de tömör vastag fekete bajusszal. A legények ünnepnapon selyemvirágokkal kivarrt világos mellényt hordanak. Az asszonyok leányok, nehéz, bársony, selyem szoknyát viselnek, dus arany és ezüstözéssel. Ezen a fényűző divaton a háború semmit sem rontott, a leányok nyakában ma is ott lóg a 25—30 darab aranyérem egy-egy füzér százezrekre rugó dinárt képvisel.

Nemes-Militicsnek legelső famillája a Vidákovits. Minden utcára akad kettő-három s ezek közül a Delitvek válnak ki. Házigazdánk Vidákovits Jenő a község legelső, leggazdagabb földbirtokosa. Ővé a legszebb ház, a melyet mostanában vett meg. Ővé a legszebb fogat, a legnehezebb jószág, a legrendesebb szállás, a legtöbb pénz s a legjobb bor. Nem csoda hát, ha ő a legszi vesebb házigazda is, a felesége a legkedvesebb háziasszony. Van egy derék fia, az Ádám, az ő szerepe — ha vendég van — a bortöltés. Ha a család maga van együtt, alig isznak, de ha vendég és hangulat van, annál jobban fogy a bor s ha ürül egyik vagy másik vendég pohara, járja mind járt a hívó szó:

— Ádám! hol vagy?

Sokan úgy tudják, hogy a

bácskai bor könnyen iható, csak lőre. De tessék csak megpróbálni s versenyt inni velük. Még delegátus elnök koromban az öreg Ferencz József császár és király mellett ültem 150 teritékes nagy udvari ebéden. A beszélgetés sora rákerült a borra s az öreg Felső érdeklődött az Aradhegy-aljáról, mert Világos, Magyarát, Ménes és Paulis borait jól ismerte. En dicsekedtem, hogy Magyarországon mindenütt jó bor terem, még Bácskában is, pedig az csak homoki bor. Erre az öreg Felső nagy komolyan azt kérde tőlem: hát az a bácskai homoki bor export képes? Azt válaszoltam: Nem, Felső uram, mert a bácskaiak az egész termést karácsonyig mind megisszák! Jót nevetett az öreg, a bácskai borknak ezen különös előnyén.

Már negyven évnél több, hogy boldog vőlegény voltam ott Nemes-Militicsen. Sok minden a régi még, a templom az ő hosszú tornyával, a városháza kugró vas ablak rostélyáival, az iskolák, a posta, sőt a postásné is, mégis olyan jól esett ezeket ismét újra látni s élvezni a bunyevác néplelek kedves megnyilatkozását, mert hiszen azóta már mi is régiek lettünk. De megígertem, hogy az aranylakodalmunkat ott tartjuk, a régi templomban, a régi házban és az új generáció vendégszeretete között.

Félmillió bankjegyek.

(Ötmillió pénztárjegyek
Ausztriában.)

BÉCS. Minthogy nagyobb fizetések teljesítésénél a nagyobb értékű bankjegyek hiánya jelentősen megnehezíti az egész fizetési forgalmat, az Osztrák-Magyar Bank új 500.000 koronás bankjegyek kiadását készíti elő. Technikai nehézségek miatt azonban ezeket a bankjegyeket csak bizonyos idő múlva adhatják át a forgalomnak, minthogy pedig már most ajánlatosnak látszik az egyszerű fizetési eljárás lehetőségét megteremtteni, az Osztrák-Magyar Bank szeptember 11-én bécsi főintézete útján kamatnélküli, látra fizetendő 1 és 5 millió koronáról szóló pénztárjegyeket adott ki. Mihelyt azután a forgalmat az új 500.000 koronás bankjegyekkel eléggé tudják biztosítani, a kibocsátott pénztárjegyeket bevonják.

oooooooooooooooooooo

Bezárják

a debreceni színházat

(Az ötszáz percenttel felemelt ügyeleti díjak).

DEBRECEN. A debreceni Csokonai-színházban, mely tudvaleg a magyar vidék egyik legnagyobb színháza, héftől kezdve előreláthatólag szünetelni fognak az előadások. A színház igazgatója, Kardos Géza ugyanis a ma esti előadáson bejelentette, hogy a színház nem bírja el azokat a terheket, melyeket a legújabbban megjelent belügyminiszeri rendelet következtében a felemelt rendőrgyeleti díjak jelentenek. A dolog előzménye az volt, hogy a debreceni rendőrség bejelentette Kardosnak, hogy a belügyminiszeri rendelet értelmében az ügyeleti díjakat ötszáz százalékkal felemeli, felszólítván, hogy a különbözetet szeptember elsejétől visszamenőleg fizesse meg. Ez a kiadástöbblet a debreceni Csokonai-Színháznál az eddigi 950 korona helyett 5000 koronát jelent esténként, a színháznak pedig még akkor sincs ennyi tiszta jövedelme, ha az egész héten át tartó házak mellett tartja meg az előadásokat. Az igazgató természetesen kijelentette, hogy ezt a nagy díjat nem tudja megfizetni és kifejezte a kétségét, hogy ez a nagy díjfelemelés a fővárosnál jelentősen kisebb büdzsével dolgozó és kisebb bevévőképességű színházakra is vonatkoznék. A rendőrségen erre azt válaszolták, hogy ha nem fizeti meg azonnal a hátralékos ügyeleti díjat, akkor már a mai előadás megtartását sem engedélyezik. Kardos erre, tekintettel arra, hogy a közönség egy része már várta az előadás megkezdését és mert a botrányt el akarta kerülni, kifizette a hátralékos ügyeleti díjtöbbletet, de azonnal levelet írt a rendőrkapitányságnak, és a tüzoltóparancsnokságnak, melyben bejelentette, hogy hétfőn már nem tart előadást. A városban ez az elhatározás óriási feltűnést keltett és lehetetlennek tartják, hogy a Debrecen városa által rendkívüli áldozatok árán fenntartott Csokonai-Színházat egy állami intézkedés arra kényszerítse, hogy bezárja kapuját a színházlátogató közönség előtt.

Akcióban a Kereskedelmi Tanács.

(A gabonakereskedők visszakapják tévesen befizetett pénzüket.)

Az elmúlt napokban megalakult Kereskedelmi Tanács (Sfatul Negustoresc) aradi fiókja a mai napon már akcióba is lépett és egy, a gabonaszállításoknál két hét óta Aradon életbeléptetett visszaszedelkezést helyezettett közénjárásával hatályon kívül. Körülbelül két hét óta az aradi vasuti állomás rak tárfőnöksége egy tévesen értelmezett rendelet következtében azt követelte minden szállító gabonakereskedőtől, hogy mutassa be az állami adóhivatal ugynevezett taxa proportionale 1 százalék illeték befizetéséről szóló nyugtáját. Mindaddig a gabonakereskedő, aki különben rendesen fizeti az egy százalékos forgalmi adót, mint a többi kereskedő, nem szállíthatott, amíg ezt a nyugtát be nem mutatta. Így tehát fizették az illetéket, ami egy-egy vággonnal is több ezer leit tett ki. Az illeték fizetése, eltekintve az anyagi megterheléstől, a gabona szállításának késedelmességét vonta maga

után, mert időbe került, amíg a kereskedő az illetéket befizethette, ez alatt az idő alatt pedig már kocsiallaspénzt is kellett fizetnie a kereskedőnek. Ma azután a kereskedelmi tanács aradi fiókjának egyik ügyésze, dr. Singer Lajos felkereste Margineantiu Titus pénzügyigazgatót, a kereskedelmi tanács egyik védnökét és felkérte, hogy a tévesen értelmezett rendelkezést helyeztesse hatályon kívül. Margineantiu pénzügyigazgató minden bürokratikuságtól mentesen, liberálisan kezelte az ügyész kérelmét és kijelentette, hogy még a mai nap folyamán átiratban értesíti az állomásfőnökséget, hogy a jövőben ne kívánja a nyugta felmutatását, mert azt az illetéket csak a régi kiadásban kell fizetni. Azoknak a kereskedőknek pedig, akik eddig is már sok ezer leit fizettek be ilyen illeték címén, kérvényt kell a pénzügyigazgatósághoz benyújtaniok és a tévesen befizetett összeget vissza fogják kapni.

Kemal pasa bevonult Szmirnába.

— Venizelosz visszatért Athénbe. — Politikai válság Görögországban. — Hazament a görög trónörökös.)

BÉCS. A kemalista török csapatok szombaton este harc nélkül nyomultak be Szmirna városába, amelyet a görögök teljesen kiűrtettek. A várost először megszálló török lovashadosztály nyomán Kemal pasa török fővezér is bevonult a városba, ahol a legteljesebb rend és nyugalom uralkodik. Mérszárlásról és fosztogatásról szó sincsen. Ugy az északi, mint a déli görög haderők megsemmisülteknek tekinthetők, s ami még beülük Kisázsia földjén van, az nem kerülheti el a fogságba utat. Fantasztikus az a híresztelés, hogy Görögország új mozgósításra készül és már három korosztály a Joniának nevezett kisázsiai partszertei maradt. A görög főhadiszállást Nítilene szigetére helyezték át és az új hadműveleteket állítólag innen irányítanak. A görögök azonban ezidő szerint még csak nem is gondolhatnak arra, hogy új hadműveleteket kezdjenek. Sőt athéni jelentés szerint a görög haderő leszerelése folyamatban van.

PÁRIS. Megtörtént a görög kormány első önvallomása egy hivatalos közlés formájában, mely az ántánthatalmak legfőbb tanácsához van címezve, arról, hogy Görögország belenyugszik Kisázsia teljes kiűrtésébe. A görög kormány már nem is igyekszik széptenni az eseményeket. A harcéri események hatása élenként érezhető az országban. A lakosság elégedetlensége a veszteségek miatt végső elkeseredéssé fokozódik. A Reuter ügynökség athéni értesülése szerint a görög kormány minden feltétellel hajlandó fegyverszü-

netet kötni. Az északamerikai Unió, Franciaország és Olaszország konzulai sürgős lépéseket tettek az athéni kormánynál, hogy az angorai kormány diplomáciai megbízottjaival felvett tárgyalások és megkísérelt fegyverszüneti feltételek kötése tárgyában valljon színt. Londonban nagy az izgalom a keleti probléma váratlan eseményei miatt s beismerik, hogy Anglia intenciói súlyosan visszavetettek a görög seregek legyőztetésével. A közvetítést Lloyd George kész vállalni s ezt abban a pillanatban, amidőn az „Iron Duke” nevű angol hadihajó befutott a szmirnai kikötőbe az angol alattvalók és a kisebbségek védelmére, már dokumentálta is Anglia Páris és Róma előtt.

Athén súlyos belpolitikai válságában a legkritikusabb momentum jelenleg az, hogy Venizelosz aki az új háború kitörése óta Párisban tartózkodott, francia védelem alatt visszatért Athénbe, ahol megjelenése a kormányt a legnehezebb feladatok elé állítja. Más verzió szerint Venizelosz meghívással tért vissza, s meghívását legnagyobb ellenfele, Konstantin király sem kívánta megakadályozni. Épp e jelek szerint — bár a király meneküléséről kelt híreket megcáfolták, — nincs kizárva, hogy a legközelebbi jövő a görög dinasztiaira ismét a megpróbáltatások óráját fogja hozni. A koronatanácsokat sem maga a király vezeti, hanem a trónörökös, kit mint ismeretes, Bucarestből az események siettettek haza.

A zsidó hitközségek egységeitése.

(A cionista kongresszus második napja.)

Az aradi cionista kongresszus mai ülésén a zsidó hitközségek szervezeti reformját tárgyalták. Vértés Adolf dr. temesvári ügyvéd hosszabb beszédet mondott, amelyben a zsidó hitközségek egyesítését indítványozza. Ne legyen többé neolog vagy orthodox hitközség, hanem csak egy közös hitközség, amelynek keretében minden rítus teljes szabadságot élvezhessen.

— Az egyesülésre azért is szükség van, — mondotta — mert Romániában is felüti fejét az antiszemitizmus. Négy hónappal ezelőtt egy Aparea Nationala című román röpirat jelent meg, amelynek minden oldalán izzó zsidógyűlölet szólt meg. A pamfletet, amelyben azzal is gyanúsítják a zsidóságot, hogy rituális gyilkosságokat követ el, felvittem a temesvári prefektushoz, aki megbotráncozott az eseten és kijelentette, hogy megtorolja az izlésteleniséget. De a dolognak más fordulata lett és a prefektus az esetből kifolyólag megburkolt. Vértés dr. azzal fejezte beszédét, hogy az egyetemes zsidó érdek követeli a hitközségek egyesítését.

oooooooooooooooooooo

Gimnázium Borosineun

(Októberben megnyílik az új iskola.)

Régi terve már Borosineun (Borosjenő) községnek, egy középiskola létesítése. Még békeidőben jártak küldöttségek Budapestre, de mindig eredménytelenül. A szépen fejlődő kis városhoz Santanán (Ujszentannán) van legközelebb polgári iskola, magasabb fokú középiskola azonban csak Aradon. A régi terv most a megvalósulás stádiumába jutott. Suciu Traian írási főszolgabíró kezdeményezésére Dirlea Pál iskolaigazgató, aki jelenleg a borosineui kerület országgyűlési képviselője és Georgia János borosineui görög-keleti esperes több ízben intervenáltak Bucarestben Anghelescu közoktatásügyi miniszternél, hogy az állam Borosineun gimnáziumot létesítsen. A miniszter már januárban megígérte, hogy a község kérését teljesíti és tegnapelőtt, amikor ismét felkeresték a gimnázium ügyében a minisztert, a küldöttség azt a felvilágosítást kapta, hogy a gimnázium felállítására vonatkozó rendelet valamint az igazgató és a tanítók kinevezése már a legközelebbi hivatalos lapban megjelenik. A közoktatásügyi miniszter megkérte a község képviselőit, tegyenek meg minden előkészületet az iránt, hogy a gimnázium már a jövő hónapban akadálytalanul megkezdhesse működését. Az új középiskola részére a község ajánlott fel helyiséget. Az állami adóhivatal korábbi helyiségében, egy új emeletes épületben lesz az új tanintézet, amelynek ezidén csak az első évfolyama nyílik meg.

HIREK.

Az arabok pénzt váltanak.

(Izgalmas hajsz a főúton.)

Ma délelőtt az Aradon tartózkodó arabok egy férfi és egy nő tagja bement az egyik főúti üzletbe szövetet vásárolni. Az arabok nem voltak megelégedve a szövet árával, azonban mielőtt távoztak volna, egy darab ezer leiest akartak felváltani. A pénztáros kisasszony készséggel számolta le a tíz darab száz leiest, az ezer lei ellenében. Az arab nő vizsgálat alá vette a bankjegyeket és kijelentette, hogy azok hamisak. Visszakérték az ezer leiet és távoztak. Távozásuk után megszámlálták a visszaadott bankjegyeket és észre vették, hogy három darab hiányzik belőlük. Az üzlet személyzete az arabok után sietett, de azok gyors futással igyekeztek eltűnni. Egy rendőr segítségével elfogták a menekülő arabokat és a rendőrségre szállították őket. Az eltűnt három darab száz leiest azonban nem találták náluk. Valószínű, hogy menekülés közben dobálták el az ellopott pénzt. Mivel a bankjegyek eltűntetését nem lehetett rájuk bizonyítani, megszüntette a rendőrség ellenük az eljárást.

— Nyugdíjak fizetése az állampénztárnál. Az állampénztár a jövőben csak minden hónap hetedikéig váltja be a nyugdíjonokat. Azok a nyugdíjasok, akik hetedikéig elmulasztották az illetékes havi nyugdíjonjukat kiiztetni, már csak a következő hónap elseje után jelentkezhetnek az elmaradt bon kiizetésért.

— Cserkészünnepély a Kulturpalemban. Az aradi és cluji cohorták Tarbut centurioi szerdán, f. hó 13-án este 8 órai kezdettel cserkészünnepélyt rendeznek. Többek között előadnak két magyar és egy héber szindarabot, dalokat, disztornát. Jegyek a cserkészeknél és este a pénztárnál kaphatók.

— Aradon keresnek egy dollártolvajt. Az aradi államrendőrséghez ma a timisoarai államrendőrségtől távirat érkezett, amely egy dollártolvaj körözését rendeli el. Timisoarán Mumper Annától elloptak egy darab 100 dolláros és három darab 50 dolláros bankjegyet. A timisoarai rendőrség adatai szerint a dollártolvaj Aradra szökött. Az aradi államrendőrség felhívta az összes aradi bankokat, amennyiben valaki ilyenfajta dollárokat akarna értékesíteni, adják át az illetőt a legközelebbi rendőrnek.

— Dr. Löwinger Miksa kórházi főorvos nyugalomban. A cluji (kolozsvári) egészségügyi főfelügyelő-ségtől ma rendelet érkezett a megyei orvosi hivatalhoz, amellyel dr. Löwinger Miksa kórházi főorvost, aki több évtizede működik a megyei kórház szolgálatában, a nyugdíjállományba helyezni rendeli el. A nyugdíjazás oka az, hogy dr. Löwinger már betöltötte hatvanhatodik évét, már pedig az orvosok nyugdíjrendelkezése szerint a hatvanhatodik életévüket betöltött közszolgálatban álló orvosok hivatalból nyugdíjazandók.

— Áttulásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Művészeti templommal szemben.)

A város rekvirálhat gabonát.

(A földmivelésügyi miniszter rendelete.)

A földmivelésügyi miniszternek nagyfontosságú rendelete érkezett ma délelőtt Arad város vezetőségéhez, amely a gabonarekquirálásra vonatkozó intézkedéseket foglalja magába. A rendelet felhatalmazza Aradváros főpolgármesterét arra, szólítsa fel a gabonakészletek tulajdonosait, hogy a felszólítás keltétől számított 5 napon belül készleteiket jelentsék be a városnak és bocsássák a város rendelkezésére. Amennyiben a felszólításnak eleget nem tennének, a főpolgármesternek joga van elrendelni a gabonakészletek rekquirálását. A rendelet egy vagon búzának a rekquirálási árát 25 ezer leiben állapítja meg. A rekquirált vagy a város rendelkezésére bocsájtott gabonából a város elsősorban a pékeket látja el, hogy a város közönsége ne szenvedjen kenyértünyben. A pékek a kenyeret a meghatározott árakon bocsáthatják a közönség rendelkezésére.

— Szünőben a borosjenői vörhenyjárvány. A megyei orvosi hivatalhoz ma rendelet érkezett a cluji (kolozsvári) egészségügyi főfelügyelő-ségtől, amely szerint az ineu (borosjenői) iskolák csak október elseje után nyithatók meg a gyermekek között elterjedt vörhenyjárvány miatt. Különböző az ineu vörhenyjárvány már erősen enyhülőfélben van, a mennyiben 8 nap óta nem fordult elő újabb megbetegedés. Jelenleg már csak 13 beteg van kezelés alatt és ezek is valamennyien a határozott javulás útján vannak. Valószínű, hogy az iskolák megnyitásának tilalmát nem fogják ismét elhalasztani és október elsején az ineu iskolákban megkezdődhet a tanítás.

— Orvosi hír. Dr. Boros Ernő fog- és szájróvos hazaérkezett, rendelőjét folyó hó 11-én hétfőn ismét megkezdte.

— A regátba küldték az arab karavánt. Az Aradi Közlöny tegnapi számában foglalkozott az Aradra érkezett arab karavánnal. A karaván összes tagjait ma délelőtt rendőrorvosi vizsgálat alá vették és az orvosi vizsgálat megállapította, hogy kivétel nélkül mind egészségesek. Az aradi államrendőrség ma délelőtt a karavánt kikísérte a vasúti állomáshoz, ahol bevaggonirozták és utnak indították Orománia felé. A karaván működésének terét egyelőre Jassyba helyezték át.

— Tánccsokola. Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy tánccsokolám október havában nyílik meg, az ujonnan átalakított Fehér Kereszt disztornében. Öccsiné tánc tanárnő.

— Halmiban felejtett utlevelek. Ahalmi határrendőrség főnöke ma két utlevelet küldött az aradi sziguranárra. Az utlevelek Májerhoffer Lajos és neje aradi lakosok nevére vannak kiállítva, akik utleveleiket Halmiban felejtették. Az utlevelek tulajdonosai átvethetik a sziguranárnak.

— Másodosztályú bajnoki mérkőzés Lipován. Egyetértés—Lippai S. C. 2:1 (1:1). Bíró: Mányi Demeter. Erősen tartalékos csapat játszott az aradiak ellen, melyet az Egyetértés a minimális eredmény nyert meg. A bíró tisztségét kifogástalanul töltötte be.

— Urileány a posványban. Az aradi államrendőrség ma letartóztatott egy elegáns hölgyet, aki hónapok óta el Aradon és tiltott szerelmek jövedelméből tartotta fenn magát. Kiderült, hogy az illető K. Katalin, egy timisoarai uricsalád tagja. A rendőrség három napi elzárásra ítélte. Büntetésének letöltése után illetőségi helyére toloncolták.

litásnak eleget nem tennének, a főpolgármesternek joga van elrendelni a gabonakészletek rekquirálását. A rendelet egy vagon búzának a rekquirálási árát 25 ezer leiben állapítja meg. A rekquirált vagy a város rendelkezésére bocsájtott gabonából a város elsősorban a pékeket látja el, hogy a város közönsége ne szenvedjen kenyértünyben. A pékek a kenyeret a meghatározott árakon bocsáthatják a közönség rendelkezésére.

— Halálozás. Gersy József MAV. főfelügyelő szeptember 6-án Szegeden elhunyt. Gersy az aradi vasúti üzletvezetőség kocsintézésének volt 15 évig a főnöke. Az Aradon széles körökben ismert főfelügyelő halála általános részvételt keltett.

— Adósságok miatt öngyilkos kereskedő. Budapest. Tegnap délelőtt a Nagymező-utca 32. számú ház második emeletéről a világító udvarba ugrott Feldmann Jenő 34 éves kereskedő és nyomban meghalt. Az öngyilkosság oka az volt, hogy a kereskedőt szorongatták a hitelezői, de miután nem tudott fizetni, a halálba menekül. Eladta papirkereskedését is, de az érte kapott összeg nem volt elégséges az adósságok kifizetésére; ezért haladékat kért hitelezőitől addig, amíg valamelyik cégnél állást kap és törleszti az adósságát. A hitelezők ebbe nem egyeztek bele, feljelentették Feldmann az aradi cimen, hogy Berlinbe akar szökni az üzletért kapott pénzzel. Tegnap detektívek keresték a kereskedőt, a mialatt a detektívek egy másik szobában tartózkodtak, leugrott az emletről. Az egyik detektív utána kapott, de már késő volt. Feldmann Jenő halála a kereskedők között nagy részvételt keltett, mert mindenki igen szolid embernek ismerte.

— Az autók számozása. A rendőrség figyelmezteti az aradi autótulajdonosokat és sofőröket, hogy az autóforgalmi rendszámokat láthatólag helyezték el az autóra és a számok éjszakánként meglegyenek világítva. Az augusztus 27-én vizsgázott sofőrök igazolványaikért jelen kezdenek a rendőrségen.

Cseléd-razzia Aradon.

(Megbüntették, aki nem jelent be cselédjét.)

Annak idején megírta az Aradi Közlöny, hogy az aradi államrendőrség népesedési osztálya szigorúan elrendelte az aradi lakosok bejelentését a népesedés hivatalba. Dacára a szigorú rendeletnek, Arad város igen gyakran teljesíti a rendeletben foglalt intézkedéseket. Különösen a cselédbejelentéseket nem hajlandók teljesíteni a háziasszonyok. A rendőrprefektúra ma elrendelte, hogy naponta az aradi államrendőrség detektívjei cselédrazziát tartanak. Ma délelőtt már meg is kezdődött a razzia és délig 40 bejelentetlen cselédről tettek jelentést a detektívek. A be nem jelentett cselédek gazdáit a rendőrség szigorúan megbünteti. Érdekessé, hogy a detektíveknek a háziasszonyok azzal okolják meg a bejelentés elmulasztását, hogy

a cselédek nem hajlandók a házban maradni, ha bejelenti őket a házigazda, mert félnek az orvosi vizsgálatól. Az aradi államrendőrség ez uton is figyelmezteti a háztartási alkalmazottakat, hogy az orvosi vizsgálatról nincs okuk félni, sem szégyenkezni, mert a vizsgálatot a poliklinikán egy nőorvos teljesíti és a vizsgálat rendkívül fontos a ragályos betegségek terjedésének megakadályozására.

Az aradi államrendőrségen most újabb az a terv merült fel, hogy esetleg a cselédek nem lesznek kötelesek a poliklinikán orvosi vizsgálatra jelentkezni, hanem elég lesz az is, hogyha a gazdájuk háziorvosa megvizsgálja őket és ellátja orvosi bizonyítvánnyal, amely igazolja, hogy nem szenvednek semmiféle fertőző vagy ragályos betegségben. Ezt a humanus tervet az Aradi Közlöny pendítette meg első ízben, mert ennek megvalósításában látja az első lépést a cselédmizéria megoldásához. Azt azonban helytelennek és indokolatlannak tartjuk, hogy a cselédek be nem jelentett cselédtartókat szigorúan megbüntessék. Hiszen azért nem történik a bejelentés, mert a cselédek a köteles orvosi vizittól való félelmükben távozással fenyegetőznek, tehát nem a cselédtartók a hibások.

A német üdvözlő beszéd.

(Nyilatkozik Fischer Tivadar.)

Az Aradi Közlöny mai számában közöltük Barabás Béla dr. nyilatkozatát abból az alkalmából, hogy a cionista kongresszus megnyitó beszédében Fischer Tivadar dr. elnök németül üdvözlötte az aradi magyarság reprezentánsát. Barabás Béla dr. ezt nagy figyelemtelenségnek, és nem tisztán, tévedésnek minősítette és Arad magyarságát látta megsértve. Fischer Tivadar dr. a cionista szövetség elnöke ma nyilatkozatot adott az Aradi Közlöny munkatársának az incidensről és a következőket jelentette ki:

— Sajnálatos félreértés történt, mert nem volt szándékompan megsérteni a magyarság képviselőjét. Ellenkezőleg, nagyon sajnálom a magyarság jóindulatára a mi mozgalmunkban. Németül azért beszéltem, mert az egész Romániából összegyűlt hallgatóság legnagyobb része ezt a nyelvet értette és az egész közönséghez kívántam szólni akkor, amikor a kisebbség képviselőit üdvözöltem. Hogy a cionisták nincsenek a magyar nyelv ellen, azt bizonyítja az is, hogy nemcsak a megnyitó ülésen hangzott el több magyar nyelvű beszéd hanem az összes üléseket magyar nyelven vezettük.

Leközlöttük dr. Fischer nyilatkozatát, de fenntartjuk mindazt amit ebben az ügyben már leközgeztünk.

— Fél százados jubileum. Klein Samu és Ludvig István miskolci nyomdászok szeptember hó 17-én ünneplik működésüknek fél százados évfordulóját. A miskolci nyomdászok eme két nesztörát szép ünneplésben rendezik meg és tisztelik.

A kisebbségek joga. A népszövetség tárgyalásai

GENF. A népszövetség politikai bizottsága megkezdte a kisebbségek kérdésére vonatkozó javaslatok tárgyalását. Murray professzor javaslata volt az első, amely szerint a bizottság az eddig elintézt kisebbségi kérdésekről úgy terjeszse elő jelentését a gyűlésen, hogy az egész ügyről tudjanak véleményeket alkotni. Ehhez Walter lett képviselő pótló javaslatot nyújtott be abból a célból, hogy a népszövetségi gyűlés állapítsa meg a népszövetséghez tartozó államok általános kisebbségi védelmének alapelveit. Ajánlja a képviselő, hogy küldjenek ki egy jogi tanulmányozó bizottságot, amely megvizsgálja az egyes államoknak a kisebbség védelméről szóló és jelenleg érvényben levő határozatait és azokat egységes rendszerbe foglalja. Ez a rendszer valamennyi tag általános megállapodása vagy a népszövetségi szerződés megfelelő kiegészítése után lép életbe. Murray kifejtette, hogy a népszövetségnek nemcsak a kisebbségek

védelmére a feladata, hanem a kisebbségek összekapcsolása az az állammal, amelyikben élnek. Határozati javaslatot terjesztenek be arra is, hogy a kormányok és a kisebbségek közötti jóviszony ápolásának legjobb eszköze volna, ha a népszövetség felhivatalosan barátságos összeköttetést tartana fenn.

A népszövetség döntene a kisebbségi ellentétekben és végrehajtana a szerződéseket, ecélből nemzetközi törvényszék elé terjesztik az ügyeket. A vegyes lakos ságu területeken a népszövetség állandó képviselőket nevez ki, akik pártatlan jelentéseket küldenek. A bizottság elvben elismeri a kisebbségek jogát és oly reményekkel ad kifejezést, hogy azok az államok is, amelyeknek törvényes kötelezettségük a népszövetséggel szemben nincs, megtartják a jogszerűséget és méltányosságot a kisebbségi kérdésben, amelyet a békeszerződések követelnek tőlük.

Közzgazdaság.

Tovább emelkedik a dollár.

A zürichi tőzsdén a dollár ma ismét egy frankkal lett drágább. Szokatlan nagy áremelkedésének okáról már tegnap tettünk említést. A jugoszláv korona ismét javult. A dollár javulásának hatása az aradi és budapesti piacon is megfigyelhető, már 150 leien felül áll a dollár Romániában.

A lei párisi árfolyamát Budapestről 9.20-ban jelentik. Brüsszelben 9.77 frankon, Newyorkban 70 centen, Berlinben 1025 márkán áll a lei. Londonban egy angol font ára 600 lei.

A lei Párisban 8.60.

Aradi valutaárak (szept. 12): Dollár 151, márká 13, szokol 4.90, dinár 1.80, francia frank 12.50, magyar korona 7. — Kifizetések: Budapest 16.50, Bécs 500, Berlin 11, Prága 480.

Budapesti kurzusok (szept. 12): Márka 12%—13%, francia frank 11.80—11.90, szokol 4.80—4.90, dollár 154—155, magyar korona 7—7% — Kifizetések: Newyork 155, Prága 510, Berlin 10%, Bécs 19, Budapest 6%.

Zürichi nyitás (szept. 12): Berlin 0.35, Newyork 528.50, Milano 22.80, Prága 17.70, Budapest 0.23.50, Zágráb 170, Varsó 0.075, Bécs 0.0075, lebeljegyzett 0.00875.

Zürichi zárlat (szept. 12): Berlin 0.35.50, Amsterdam 205.35, Newyork 528.50, London 2354, Páris 40.45, Milano 22.70, Prága 17.75, Budapest 0.23, Zágráb 170, Varsó 0.075, Bécs 0.0075, lebeljegyzett korona 0.00875.

Bécsi hivatalos zárlat (szept. 12.): Prága 2510, Zágráb 227, Budapest 32.50, Varsó 10.50, Milano 32.40, London 333000, Newyork 74950, Páris 5750, Zürich 14200, Berlin 50.25

Budapesti devizaközpont jegyzése (szept. 12): Zárlat: Napoleon 9000, dinár 25.70—26.40, Amsterdam 920—950, Budapesteri 1750—1800, London 10700—11000, Páris 175—180, Milano 100—105, Zürich 14200—14500.

187—192, Prága 78—82, Zürich 450—465, Bécs 285—295, Zágráb 6.40—6.70, Newyork 2375—2450, Varsó 33—35.

Budapesti értéktőzsde (szept. 12): Nyitás: Salgó 47500, Rima 10925, Kőszén 152000, Államvasut 43500, Cukor kétszáz ezer, Nasici 69 ezer, Olajipar 8900, Magyar Hítel 5950, Földhítel 5300, Beocsini 43 ezer, Kohó 41 ezer, Urikány 150 ezer, Kőburg 9500, Fegyver 48 ezer, Láng 10300, Izzó 51500, Szlavónia 3750. — Zárlat: Magyar Hítel 5825, Osztrák Hítel 1200, Salgó 56300, Rima 14 ezer, Déli vasut 5800, Államvasut 44500, Kohó 43 ezer, Atlantika 4550, Ganz-Danubius 770000, Kőszén 160 ezer, Papír 5900, Nasici 65 ezer, Szlavónia 3600, Országos fa 2700, Földhítelbank 5100, Viktória 37000.

A közkórház tolvaja.

(Letartóztatták az éléskamra szarkáját.)

Az aradi közkórház igazgatósága ma feljelentést tett az államrendőrségen Pankotán János kórházi szolga ellen, aki különféle élelmiszereket lopott a kórházból. Pankotán már régebbi idő óta garázdálkodott a kórház élelmiszerkamrájában, azonban lopásai csak ma délelőtt derültek ki. A kórház egyik tisztviselőjének valami dolga akadt az éléskamrában és amint be akart lépni, az ajtó kinyílt és kijött Pankotán egy szépen kifejlesztett füstölt sonkával a köpenye alatt. A tisztviselő értesítette a rendőrséget. Pankotánt ma délelőtt letartóztatták. A vallatás során kiderült, hogy Pankotánnal nem első ízben van dolga a rendőrségnek, mert különféle lopások miatt már több hónapot töltött a rendőrség fogdáiban. Az elfogott sonkatolvaj beismeri, hogy a kórház éléskamráját állandóan dörömlöti. A letartóztatásról a kórház igazgatója is közölt közleményt.

Irodalom és művészet.

* A városi színház heti műsora. Szerda: Hamburgi menyasszony. Galetta Ferenc felléptével. C. bérlet. Csütörtök: Luxemburg grófja. Galetta Ferenc felléptével. A. bérlet. Péntek: Tüzek (bemutató előadás.) B. bérlet. Szombat: Tüzek. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Mágus Miska. Galetta Ferenc felléptével. Este: Tüzek. A. bérlet.

* A színházi iroda hírei Szerdán este kerül színre hatodszor a Hamburgi menyasszony. Csütörtök este Luxemburg grófját mutatja be a színház teljes új szereposztásban. Az aradi közönség régi kedvenc operettjében Horváth Mici, Galetta Ferenc, Balogh Böske játszanak. A repizre nagy gonddal készül a társulat s több igen érdekes és új táncduett lesz benne. Péntek este Hanz Müllernek kiváló darabját, a Tüzek-et hozza színre a színház. Az első próza-premierre nagy gonddal készül a színház, a darabot Szántó rendezi. A színház szombaton és vasárnap este is műsorra tűzte a Tüzek-et.

* Hoffmann Magda hangverse nye. A kiváló hegedűművész, ki a művészi pályá kezdetén már oly jelentős szép sikereket aratott, e hó 24-én önálló hangversenyt mutatkozik be és búcsúzik egyben az aradi közönségtől. A hangversenyt a filharmonia rendezi. Jegyek a Scherhag-cégnél kaphatók.

Mozi.

* „Izrael a te fiad...” kedden bemutatja az Apolló-színház. A hatalmas, öt felvonásos zsidó nemzeti filmet vetítette az Apolló-színház kedden óriási siker mellett. A zsidó nép sok hányattatása és megpróbáltatása rengeteg anyagot tár fel a valóságban, amelynek filmre dolgozása hálás feladat. Egy ilyen, a zsidóság életéből vett téma a tárgya az „Izrael a te fiad...” című képnek is, amely a menhelyről a legelőkelőbb keresztény körökbe került kis zsidó fiúnak, Borisnak a tragédiáját tárgyalja. A kiváló kép, amely a filmgyártásnak ténylegesen egyik legmesteribb alkotása, oly kellemes órákat szerez a közönségnek, amely feledhetetlen benyomásokat hagy maga után. A nagy sikerű képet szerdán másodszor és utoljára vetíti az Apolló színház.

* „Tűz az óceánon” — hatalmas filmszenzáció az Urániában. Szerdán első ízben vetíti az Uránia színház azt az öt felvonásos filmszenzációt, amelynek idegborzongató jelenetei az első pillanattól kezdve az utolsóig lebilincselik a figyelmet. A darab izgasmas cselekvénye egy nagyfontosságú találmány megszerzése körül forog és izgalmas jelenetei közül ki kell emelni azt, amidőn egy vasúti hidat felrobbantanak a gonosztevők az éppen akkor áthaladó vonat alatt, továbbá egy hatalmas palota égése, amelyben a fővezér maga is elpusztul. A felvételek a maguk nevében pártatlanul állók és oly felkészültséggel készültek, amelyhez fogható alig volt még módunkban látni. Meseje pedig remeke a filmírásnak. Mindezek a körülmények oly sikert biztosítanak neki, amelyben filmnek része régen nem volt. Első ízben szerdán vetíti az Uránia színház.

LEGUJABB.

ANGOL-FRANCIA ELLENTÉTEK (A török-görög események legújabb fordulatai).

LONDON. Egyes lapok szerint az angol kormánynak az az álláspontja, hogy a tengerszorosok nemzetközi felügyeletét angol ellenőrzés alatt okvetlenül fenn kell tartani. A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy az angol helyőrségek megmaradjanak a tengerszorosokban. A francia kormány tudomására hozta az angol kormánynak azt a véleményét, hogy a tengerszorosokat megint török uralom alá kell helyezni. Anglia és Franciaország közötti ellentétek ezzel jobban kiéleződtek. A „Times” írja, hogy Észak-Mezopotámiában újra ki tört a felkelés. Az angol csapatok helyzete kedvezőtlen. Kiűrtették a Radzia területet s jelenleg még csak a kitri—kerkuk—arbid vonalat tartják. A török győzelmek hatása alatt más helyeken is fellázadt a mohamedán lakosság.

ATHÉN. Görögországban komoly zavargások vannak. Konstantin király a vidékre menekült. Sokan sürgetik Venizelosz, volt miniszterelnök hazatérését. A király politikájának bukása után a nép tulnyomó része a köztársaságot akarják kikiáltani.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF felel.

Cenzurat: Dr. Romul Mager.

NYILTÉR

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Uzletfelosztás!

A Brünni Posztó és Szövetraktár feloszlik?

Az árukészlet és üzletberendezés legelőkelőbb árban lesz eladva.

Tisztelettel: Spitéler, Zeiner és Seiler Arad, Strada Mejanu (Forray-utca) 20 szám. 11741

Értesitem tisztelt vevőimöt, hogy az eddigi Spitéler, Zeiner és Seiler cég Brünni Posztóraktár Str. Mejanu (Forray-utca) No 20/c felszámol és a felszámolás után ugyanezen üzlethelyiségben az azelőtt is vezetett posztó- és szövetraktárat tovább folytatni fogom.

Tisztelettel: Zeiner Józsefné szül. Bródi Katalin aradi lakos.

Elsőrendű boroshordók

Kisebbségek és nagyobbak számára áron ELADÓK.

Babucz Lajosnál. Arad, Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 54. sz. 4206

Veszünk

gömbölyű kétkörös és sydolos üvegeket „MERCEDES”, Bul. Regele Ferdinand) József főherceg-ut) 6. 1941

Külföldi cipőkülönlegességek | Legjutányosabb ár-
nagy választékban érkeztek. | ban beszerezhető: **LÉVAI ÉS SZIGETI**

cipőáruháza, Arad. 1254
Ezelőtt Buchsbaum és Társa.

BAKÁCS MIKSA

angol női divattermék megnyitotta
Arad, Str. Bratianu (Weitzer J.-u.) 13.

ATLANTICA

KÁVÉ, TEA és RUM

különlegességek kaphatók:
ARAD, Fischer Eliz-
palota. Telefon 609 sz.

BÜRGER ALBERT

mechanikai hordógyára,
Tg.-Mures: (Marosvásárhely.)

Szállít minden mennyiségben sűrű-
boros, likőrös hordókat minden nagy-
ságban 0000 Kíváncsi árajánlat
azonnal szolgálat. 4220

Villanyvilágítást, erő-
átvitelt szakszerűen
és jutányosan készít

Hammer Vilmos

műszerész, Arad, Piața Avram Iancu
(Szabadság-tér) 5-6. Költségvetéssel
díjtalanul szívesen szolgálok. 4208

Izzólámpák olcsóbban
mint bárhol.

Újabb küldemény érkezett
nagy választékban 12548

valódi angol télikabát és férfi
ruha szövetből. Béke minőségű
Adler Hugó Arad, Str. Bratianu
(Weitzer János-u.) 1. I. em.

ÁRLEJTÉSI HIRDETÉNY.

Az aradi róm. kath. egyházközség ál-
tal a Str. Ioan Calvin (Kálvin János-ut-
ca) és Str. Teodor Clontea (Pöltenberg-
utca) közötti telken kétemeletes róm.
kath. főgimnázium felépítési munkáinak
biztosítására 1922. évi szeptember hó
25-ikének délután 4 órájára az aradi
róm. kath. egyházközség irodahelyiségé-
ben Str. George Popa (Ferdinánd-utca)
4. szám tartandó nyilvános árlejtési hir-
detetik.

Az ajánlatok a jelzett helyen, jelzett
nap déli 12 óráig nyújtandók be. Nem
szabályszerűen benyújtott, vagy későn
érkezett ajánlatok figyelembe vételül
nem fognak.

Ajánlat tehető az összes, vagy külön-
külön csoportosított munkákra is.

Az ajánlatot elnyert vállalkozó köte-
les ajánlott összege 2%-nak megfelelő
értékét az egyházközség pénztárába le-
tétbe helyezni, mely összeg csakis a
munka sikeres befejezésétől számított
egy év múlva adatik ki.

Árlejtési feltételek, összes tervek és
kiválasztott műveletek a fent jelzett helyen
(délután) megtekinthetők és felvilágosi-
tás szerezhető.

Arad, 1922. szeptember hó 12. 4334

Az aradi róm. kath. egyházközség.

Apró hirdetések.

Levelezés.

ŐSZI RÓZSA levele ment R. J.-től, szí-
veskedne átvenni. 12722

Alkalmazás.

ÜZLETI előadástól felvétetik. Cím a ki-
adóban. 11750

HAZVEZETŐNÖT, ki önállóan főz a a
kertészetben is ért, vidékre keresek. Cím
Kelet hírlapirodában. 12548

MAJOROSNÖT keresek városokhoz közeli
levő pusztára. Cím a kiadóban. 4326

MASSZIROZÓNÓ, gyakorlott kerestető.
Pollak, Str. Muresianu (Nádor-utca) 14.
Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-utca)
kapun. 4322

PERFEKT szobaleány 2 tagú családnak
jó fizetéssel felvétetik Minorita-palota 1.
kapu, II. em., Neuman. 4328

KERESÜNK nyugdíjasokat és állás nél-
küli tisztviselőket jól jövedelmező fog-
lakozáshoz. Magas kereskedelmi vál-
lalat, Piața Avram Iancu (Szabadság-
tér) 16. 12546

MINDENES 2 személyhez felvétetik Str.
Colonel Pirici (Vörösmarty-utca) 2. II.
em. 19. 11750

QABONA-, malom- és szeszszakmában
járatos, kaulóval rendelkező önálló fő-
könyvelő bizalmi állást keres. Szíves
megkereséseket „Bizalmi” jellegre a ki-
adóba kérek. 4330

ASSISTENS LEÁNY dr. Székely Károly
fogorvosnál Strada Consistorului 27. fel-
vétetik. 4333

HÁZIKISASSZONYNAK ajánlkozik intel-
ligens, teljesen megbízható leány, aki a
főzést is vállalja. Cím Wallinger hirtel-
tőjében. 12422

VARRÓNÖKET jó fizetéssel felvez
Stern Testvérek Str. Meșianu (Forray-
utca) 2. 12422

FEHÉRNEMŰ és ruhavarrónőket külső
munkára felvez Stern Testvérek Str.
Meșianu (Forray-utca) 2. 12422

HAZVEZETŐNÖNEK ajánlkozik magá-
nos urhoz vidékre is intelligens nő. Cím
Wallinger hirdetőjében. 12428

IRODISTANO több évi gyakorlattal per-
fect gép és gyorsíróó okt. 1-re állást
keres. Bővebbet Kelet hírlapirodában.
12548

IRODISTANO perfect német kerestetik.
Kohn József, Str. Consistorului (Batthy-
ányi-u.) 32. sz. 12548

Vétel és eladás.

SZÖLÖBOGYOZÓT és borszivattyút
tömlővel vesz Rauchbauer Nándor San-
ta. 4325

ZONGORA rövid, fekete, bécsi gyárt-
mány, elsőrendű, sürgősen eladó. Megte-
kinthető délután 3-6-ig Strada Baritlu
(Rákóczi-utca) 10. földszint jobbra. 12744

TELJESEN JO férfi felöltő eladó. Cím:
Bulev. Carol I. 7. földszint. 4320

FÉRFI és női ruhák, szőnyegek, egyes
butorok, varrógép, vastakarék-tűz-
hely, ágytoll, női és férfi kalapok, külön-
féle üvegek és egyéb apróságok eladók.
Cím a kiadóban. 4329

KERESZTHUROS, fekete, rövid, gyönyörű
rú hangu, elsőrangú modern zongora, fe-
kete és mahagóni pianinók eladók Str.
Tribunul Axente (Damjanich-utca) 14.
11811

TÜKRÖS háromajtós előszoba szekrény,
két ajtó faragott szekrény eladók. Str.
Bratianu (Weitzer János-utca) 13., há-
mesternél. 12428

VILAGÍTÓ REKLAM minden elfogadható
árért eladó. Bővebbet „Argus” iroda. Str.
Eminescu (Deák F.-u.) 1. 12722

URI SZOBA ES EBÉDLŐBERENDEZÉS
elegáns modern butorral eladó. Ertekez-
hetni Halmalnál, Strada Eminescu (Deák
F.-u.) 5. 4336

GYERMEKKOCSIK mindennemű javítá-
sát, gumizást, ernyőkészítést jutányo-
san vállalom. Str. Dimitrie Bolintineanu
(Arany János-utca) 1. Fürészgyár mögött.
4337

BIOIKLI kifogástalan állapotban jutányo-
san, sürgősen eladó. Bővebbet „Argus”-
irodában Str. Eminescu (Deák Ferenc-
utca) 1. 12722

EGY angol írógép olcsón eladó. Victoria-
iroda Piața Avram Iancu (Szabadság-tér)
16. sz. 12212

MINDENKINEL TÖBBET FIZETÜNK
képekért, bronz, márvány és porcellán
figurákért, perzsa, szmirna, argamant-
szőnyegekért, török kendőkért, antik és
modern butorokért, zongorákért, mo-
dern és antik dísz tárgyakért, japán
vázákért, régi ezüst és arany műtár-
gyakért, mindennemű műbecsi régisé-
gért. Szépművészeti Salon Strada Emi-
nescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-pa-
lota. 11911

NYERSBORKÖVET veszek min-
den mennyiségben Irom Arnold Arad
Str. Grigorie Alexandrescu (Berecsényi-
utca) 39 sz. 10655

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, figu-
rákat, vázákat, szobrokat, japán és ki-
nai dolgokat, antik butorokat, festmé-
nyeket, mindenféle ezüst tárgyakat,
perzsa és szmirnászőnyegeket, díszár-
gyakat és egész gyűjteményeket a leg-
magasabb árban vásárol a Salon Artis-
tique (Bulev. Regina Maria 20. Fischer
Eliz-palota.) Általmai ajándékok dús be-
vásárlási forrása. 11691

STAR, ELITE, PARISI ALBUM stb. ósai
divatlapok Kerpelnél. Ugyanott 20.000
kötet könyv félárban kiadást tart. 12686

HOMOKFUTÓ Roca alig használt, uj-
nan festve eladó. Rácz József szikviz-
gyár Arad, Strada Episcopul Rada (Ma-
gyar-utca) 4. 4244

BURGONYA 180 lei mm.-ként a ható-
sági bódában Grosznál. 4297

FEHÉR hálószooba és virágárványok el-
adók. Str. Teodor Clontea (Pöltenberg
Erő-utca) 6. 12422

Ingatlan.

OSALADIAHAZ gyümölcsösrel 3 szobás
lakással 70.000 leleiért eladó, 45.000 lelei
átvehető. Kisebb-nagyobb bér- és magán-
ház lakással és tűzlettel, sürgősen eladók.
Bővebbet „Argus” iroda. Str. Eminescu
(Deák F.-u.) 1. 12722

ELADÓ betegség miatt Kurticon (Kürtö-
sön) egy ház fűszerüzlettel, italmérés-
sel, trafikkal és pékséggel. Bővebbet
Maurer Ödön Kurtici (Kürtös.) 4328

UJMIKELAKA Balog Zoltán-utca 15. szá-
mu ház és magántelek szabad kézből el-
adó. 4319

Üzletek.

VIDÉKI VÁROSBAN nagyobb vendéglő
kiadó. Cím a kiadóban. 4385

Ellátás.

KÉT HIVATALNOKNÓ, vagy két iskolás
fiu teljes ellátást nyerhet. Cím a kiadó-
hivatalban. 4273

URN CSALÁD teljes ellátásra venne kö-
zépiskolai fiut, vagy leányt zongora hasz-
nával. Cím a kiadóban. 4327

ELSŐRENDÜ koszt kapható házon kívül
is. Cím Str. General Grigorescu (Tabaj-
dy Károly-utca) 1. 4332

IZLETES házikoszt kapható háza és
házon kívül. Str. Grigorie Alexandru
(Berecsényi-utca) 9. 12423

Különfélék.

COPYINGOFFICE letrő, sokszorosító,
fordító iroda, diktáló szoba Schmotzer
si Szegfűnél, Luther-utca. 3649

Nagy magánházak
Arad útvonalán és ebbe nyíló
legjobb melléképületekben,
eladók.
Bővebbet a kiadóhivatalban

Nagyobb kereskedelmi vállalatokhoz
100 — 150.000 Lei tőkével
társ kerestetik.
Ajánlatokat „BIZTOS” jelleggel teljes cim-
mel a kiadóhivatal továbbítja. 11750

Sport sapkák
nagybanl gyári lerakata
Krausz Hugó
Timisoara Str. Bounár 12a.

RAGYOGÓ FEHÉREK lesz-
nek a fogai, ha Földes-féle
MARGIT FOGPASZTÁT hasz-
nál. Egy tubus ára 8.— Lei.
Kapható: dr. Földes gyógyszerárban.

Egy 3000 leletet számláló köz-
ségben a Fő-téren
sarokház
egy 80 év óta fennálló
vegyeskereskedés
italméréssel, kényelmes lakással
családi okok miatt sürgősen el-
adó. Cím a kiadóhivatalban tud-
ható meg. 4324

Utlevelekre vizumot 55.— Leleiért legpontosabban
leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez